

O skupini W.O.R.M.S. in o projektu

Eksperimentalna, avantgardna, multimedijška umetniška, tudi pesniška in naposled skoraj najbolj filmska skupina W.O.R.M.S., dejavna predvsem v preteklih osemdesetih in devetdesetih letih, ima začetke v letu 1983, ko so se v Mariboru povezali mladi ustvarjalci in se poimenovali najprej Črvi ali v nadaljevanju po angleško Worms. Ustanovna zasedba – Gorazd Šifrer, Edmund Türk, Maja Jeričević, Dušan Ivanišin in Uroš Smasek – je delovala na področjih fotografije, pesništva, slikarstva in filma. Prvič se je javno predstavila januarja 1984 ter ob sodelovanju še nekaterih soustvarjalk in soustvarjalcev – Andreje Pisnik, Vita Lužarja ... – že s prvima kratkima igranima filmoma *Krog* in *Danaja* (navdihnjenim s Türkovo ljubezensko poezijo) sodelovala in bila nagrajevana na vseh domačih in večjih tujih festivalih amaterskega oziroma produkcijsko neodvisnega filma.

Še v letu 1984 je skupina z že novimi soustvarjalkami in soustvarjalci Lenko Jemeršič, Dominikom Šolarjem – zdaj akademskim slikarjem Dominikom Olmiahom Križanom, Marjetko Slano in drugimi ter v sodelovanju z montažerjem Edijem Malekovičem realizirala novi, prav tako nagrajevani, srednjemetražni igrani film *Kolektivni angel* (svojstveno predelavo *Slike Doriana Graya* pisatelja Oscarja Wilda z Gorazdom Šifrerjem v eni od glavnih vlog). Leta 1986 pa je realizirala kar dva, v bistvu najbolj nagrajevana filma: s še nekaterimi novimi močmi – skladateljem Mitjo Reichenbergom (nadalje članom W.O.R.M.S.) in igralsko angažiranimi Janezom Kušarjem, Tomažem Borkom, Jasno Vešligaj ... – je nastal načrtno pretežno črno-bel in za povrh izrazito grafično vizualiziran celovečerec *107* (navdihnjen s 1984 pisatelja Georgea Orwella) ter v ekskluzivnem sodelovanju z Olmiahom Križanom (že tudi članom W.O.R.M.S.) še kratkometražni *Brat moj, umetnik, in sestra Trenta* (navdihnjen z in uresničen na glasbo skupine Laibach).

W.O.R.M.S. je leta 1990 spet z več dodatnimi novimi močmi (Dare Meško, Maks Soršak, Cveto Škorja, Mojca Kasjak, Stane Vozel, Zvone Štor ...) dokončal nagrajevano, produkcijsko zahtevno celovečerno *Invazijo rdečih izrodkov*, do leta 1996 pa tudi kratkometražno *Vojno poemo* (spet na glasbo Laibacha) ter v nadaljnjih nekaj letih še dva kratkometražna eksperimenta: animacijo *Oči niso samo za gledanje* in igrani *Einstein v mesnici*.

Osrednja tema večine filmov W.O.R.M.S. je raznovrstno manipuliranje z ljudmi (medčloveško, režimsko ...), kar je večno aktualna problematika in delno občutena tudi v Šifrerjevi poeziji.

Razstava prikazuje poleg retrospektivnega in dokumentarnega pogleda na delo skupine tudi aktualno ustvarjanje njenega še delujočega jedra: Uroša Smaska, Dominika Olmiaha Križana, Gorazda Šifrerja in dr. Mitje Reichenberga.

V treh razstaviščih se predstavljajo vsi štirje umetniki posamično in skupaj. Devetim filmom je posvečeno Knjižno razstavišče, odlomki iz njih se na razstavi zvrstijo v obliki video instalacije, v vitrinah pa so na ogled tudi nagrade in priznanja, artefakti, lepaki, medijski odzivi itd., povezani z delom skupine. V Avli Univerzitetne knjižnice se s fotografijami mariborskega ribnika in ljubljanskega gradu predstavlja Uroš Smasek: *Vedute, ki jih (ne) želite videti – pogledi, ki jih (ne) vidite*, v Likovnem razstavišču nas s svojimi likovnimi deli očara Dominik Olmiah Križan (*Ko grem in se vrnem, objemam ves svet*), ki je tri svoje slike povezal s Šifrerjevo poezijo, ostale pa s filmi W.O.R.M.S. Zvočna instalacija *Ko pridem, slišim ves svet*, je delo dr. Mitje Reichenberga, na stebrih pa se srečamo s poezijo Gorazda Šifrerja iz njegove zbirke

Pesmi, ki je izšla leta 2019. Ob odprtju bomo priča performansu, tako kot se je v nenačrtovani performans prelevilo vsako snemanje njihovega filma, ki je bilo polno naključij, nepredvidene akcije in peripetij.

Za katalog ob razstavi, katere kustos je Dominik Olmiah Križan, so svoja besedila prispevali dr. Zdenka Petermanec, Uroš Smasek, Miha Colner, Franc Kopic, Olga Butinar Čeh, dr. Marija Švajncer, Danica Geršak, Gorazd Šifrer, dr. Mitja Reichenberg in dr. Karmen Salmič Kovačič, ki je katalog tudi uredila. Ta vsebuje med drugim filmografijo, generalije vseh filmov z reprodukcijami filmskih sličic, kratke biografije vseh članov, preteklo razstavno dejavnost skupine ter utrinke s pričujoče razstave, katere avtorji so skupina W.O.R.M.S. in urednica zbornika.

Jeseni, 2. septembra 2021, si bomo ob 20. uri lahko ogledali še restavrirani film *Invazija rdečih izrodov*, ki je že lani praznoval tridesetletnico, a je njegov ogled in tedaj načrtovano razstavo ustavila pandemija. V okviru knjižničnega cikla prireditev Iz knjižnice v mesto bo po projekciji filma sprehod s člani skupine W.O.R.M.S. do lokacij snemanja v mestnem jedru.

Razstave in dogodki:

Univerzitetna knjižnica Maribor, 2. 7.–11. 9. 2021, vsa razstavišča:

Uroš Smasek: *Vedute, ki jih (ne) želite videti – pogledi, ki jih (ne) vidite*, Avla UKM

Dominik Olmiah Križan: *Ko grem in se vrnem, objemam ves svet*, Likovno razstavišče

Gorazd Šifrer: *Pesmi*, Knjižno razstavišče

Dr. Mitja Reichenberg: *Ko pridem, slišim ves svet* – zvočna instalacija

W.O.R.M.S. dokumentirano, Knjižno razstavišče

2. 7. 2021, 18.00: Odprtje razstave s performansom

2. 9. 2021, 20.00: Projekcija filma *Invazija rdečih izrodov*, Čitalnica Čuk

21.00: Sprehod Iz knjižnice v mesto po lokacijah snemanja s člani skupine